

Norrländskan som blev moderat kommunalråd i röda Landskrona – om Gerd Broberg Bernström

Att se den lilla människan, att lyssna och att se till den enskilda individens behov och önskemål – det var viktiga hörnstenar för Gerd Broberg Bernström, som blev en historisk moderat profil i Landskrona på flera sätt.

Hon blev den första kvinnliga ordföranden hos moderaterna i Landskrona 1980, hon blev kommunens första oppositionsråd 1983 och hon blev den första kvinnliga kommunstyrelseordföranden i Landskrona. Detta sedan den borgerliga valsamverkan i valet 1991 lyckades bryta ett socialdemokratiskt styre som varit grundmurat med egen majoritet sedan den allmänna rösträtten infördes, eller närmare bestämt i 72 år.

– Min målsättning var att göra moderat politik till ett alternativ för den vanliga människan, den vanliga löntagaren och inte bara för företagare och storfinans, säger Gerd Broberg Bernström själv. Att lyckas med det konststycket i röda Landskrona var en bedrift.

Vem är hon då, norrländskan, som kom till Skåne från Sundsvall och snabbt insåg att bästa väninnans råd inför flytten var värt att följa? ”Tro inte att folk i Skåne kommer och knackar på din dörr. Vill du att det ska hända något får du se till att göra det själv.” Så lydde rådet.

Gerd föddes i Ullånger i Ångermanland i augusti 1943. Efter folkskola och realexamen utbildade hon sig till kartriterska och fick arbete på Vägverkets projekteringsavdelning. Senare kom hon till Sundsvall och Sundsvallsbankens inredningsavdelning.

– Jag växte upp i ett småbrukarhem med starkt borgerliga värderingar, berättar Gerd. Centerpartiet var det starka partiet där uppe, mina föräldrar var inte så politiskt engagerade, men farfar var nämndeman och hade politiska uppdrag. En sak fick jag lära mig tidigt – man handlade inte hos Konsum, för det var kooperativt och socialdemokratiskt.

Redan som barn visade Gerd prov på ledaregenskaper.

– Jag lekte mest med pojkar i grannskapet, och jag var den som anförde gruppen. Jag var orädd och gick i täten. Jag stod för idéer och planering i vår stora sandlåda, och grabbarna byggde.

Att Gerd hamnade i Skåne berodde på att hon gifte sig. Först hamnade familjen i Helsingborg, men 1971 gick flyttlasset till Glumslöv,

och redan året innan hade hon blivit medlem i Landskrona Golfklubb.

– Då var vi 389 medlemmar i klubben. I dag är det nära 2 400.

Vägen till politiken gick via en irritation över dåligt skötta sandlådor i området Kyrklyckan i Glumslöv. Där bodde familjen Broberg.

– Jag tyckte inte kommunen brydde sig om oss barnfamiljer, säger Gerd, som under en sjuårsperiod var hemmafru med man och tre söner. Missnöjet med sandlådorna gav Gerd uttryck för på ett allmänt möte. På mötet fanns Brita Heijl, personalchef på Schlasbergs Konfektionsfabrik och aktiv moderat. Brita Heijl fångade upp den missnöjda småbarnsmamman Gerd, det ordnades en studiecirkel i samhällskunskap, Gerd gick med i moderaterna och så var bollen i rullning. Och Brita Heijl skulle komma att finnas med som mentor och coach till Gerd så länge hennes politiska karriär pågick.

– Jag ställde upp i val första gången 1976, och jag gjorde det på villkor att jag skulle få ägna mig åt frågor som intresserade mig, säger Gerd.

– Det var inte de mjuka ”kvinnliga” frågorna som skola och omsorg. Mitt intresse låg på samhällsplanering och människors närmiljö. Under mina år som hemmafru såg jag mycket som kunde göras bättre med ganska enkla medel eller litet framsynthet på planeringsstadiet.

1977 blev Gerd Broberg ordinarie ledamot i byggnadsnämnden och suppleant i kommunfullmäktige. Den politiska karriären var inledd för den då 33-åriga trebarnsmamman.

– I byggnadsnämnden jobbade jag för att ta till vara individens önskemål i stället för att bara vara byråkratisk. Det är klart att det skar sig med (s)-ledningen och den socialdemokratiska inställningen att bara vara avundsjuk på alla som kunde tjäna pengar.

Några år senare blev Gerd den första kvinnliga ordföranden för moderaterna i Landskrona, som då var ett eget förbund. I januari 1983 utsågs hon efter en hård strid inom moderaterna till kommunens allra första oppositionsråd för borgerligheten i stan, ett uppdrag på halvtid.

– En av de saker som verkligen betytt mycket för mig var den ledarutbildning för kvinnor som moderaterna med Britt Mogård i spetsen arrangerade på riksplanet. Den gick jag mellan åren 1979 och 1982, och den gav råg i ryggen. Det var många i den elevgruppen som blev kommunalråd, landstingsråd och fick andra tunga poster, och jag tror att en del män kände sig hotade av den här moderata satsningen på utbildning av oss kvinnor. Det vi bland annat fick lära oss var att inte vika undan på upploppet när valet stod mellan en manlig och en kvinnlig kandidat.

I nio år arbetade Gerd som oppositionsråd med alla de tunga frågor som stod på dagordningen i den sargade före detta varvskommunen.

– Det var inte alltid lätt att komma med moderat politik i det röda Landskrona. Många såg oss moderater över axeln. Den ledstjärna jag hade var att alltid lägga fram förslag som gick att genomföra och som var finansierade. Det gällde att vara tydlig, rakt på sak och ärlig. Jag kände under åren som oppositionsråd att jag fick mer och mer respons.

– Jag blev känd genom media, jag var aktiv i debatter, skrev själv debattartiklar och interpellationer. Jag var mycket ute och pratade med folk, jag har alltid tyckt om att träffa människor. Och även om det var svårt att få gehör för moderat ideologi, så började många inse att det behövdes något annat än det socialdemokratiska styret.

I valet 1991 skrev Gerd Broberg historia i Landskrona. Den socialdemokratiska majoriteten bröts och inte mindre än nio partier tog mandat i fullmäktige: 21 socialdemokrater, 15 moderater, fyra folkpartister, tre centerpartister, en vänsterpartist, två framstegspartister, två miljöpartister, två kristdemokrater och en nydemokrat.

På sjätte våningen, kommunalrådsvåningen, i stadshuset i Landskrona flyttade Gerd Broberg in som kommunstyrelseordförande och kommunalråd tillsammans med folkpartiets Inga Jansson som förste vice KS-ordförande och kommunalråd. För första gången styrdes kommunen av två kvinnliga toppolitiker och för första gången någonsin fick en socialdemokrat ta på sig uppdraget att vara oppositionsråd.

I backspeglarna fick socialdemokraterna göra analysen att deras politik blivit alltför betongaktig i stort och att dåvarande kommunledningens minst sagt fyrkantiga agerande i ett enskilt ärende – om drygt 90-åriga Oscar skulle få den plats på ”hemmet” som han önskade – ledde till att socialdemokraterna förlorade majoriteten.

I stadshuset i Landskrona kom förändringen att märkas tydligt. Fler kvinnor fick ordförandeposter, det skapades en positiv atmosfär över lag. Men det var ingen lätt uppgift att ta över skutan Landskrona efter mer än 70 års socialdemokratiskt styre.



Gerd Broberg Bernström. Foto Bertil Persson Bpfoto.

– Jag brukar likna den processen med att ändra kurs med ett stort fartyg. Första ska man bromsa upp, och det tar sin tid. Sedan ska man ändra kurs, och det är inte heller så snabbt gjort. Det gäller att få med sig hela organisationen, och vi fick också göra en hel del organisatoriska och strukturella förändringar.

– Det fanns en ovana vid att fatta beslut inom våra egna politiska organisationer, och jag kunde inte bara komma med moderata förslag eftersom moderaterna inte hade en egen majoritet utan arbetade utifrån en borgerlig valplattform. Här gällde det att vara en stark och samtidigt lyhörd ledare, konstaterar Gerd, som också betonar vikten av fortsatt utbildning.

– Det räcker inte med att vinna ett val. Det är viktigt att följa upp med olika utbildningar som ledarskapsutbildning, mediaträning och presentationsteknik.

När Gerd Broberg Bernström – hon gifte sig 1993 med Peter Weibull Bernström – inför nästa val på sensommaren 1994 summerade de tre åren kunde hon konstatera en påtaglig förändring.

– Under sossarnas regeringstid hade vi miljöskandaler, brist på platser inom barnomsorgen och äldreomsorgen. Över huvud taget rådde en negativ stämning. Under vår period, för det blev bara en, fick vi stopp på miljöbråken, köerna till både barnomsorg och äldreboenden betades av, och vi gav klartecken för kommunens första äldreboende i privat regi och för den första föräldrastyrda skolenheten, en Montessoriförskola.

Under de borgerliga åren i Landskrona togs många andra beslut. Kommunen inrättade ett Landskrona-kontor i Köpenhamn, som marknadsförde Landskrona som bostadsort för danskar, det inrättades en flygbåtsförbindelse med Nyhamn i Köpenhamn, företagsparken Kronan ute vid Örja Östra startade och arbetet med att få den nya Västkustbanan dragen via Landskrona intensifierades. Här blev Gerd Broberg Bernström en av de starkaste pådrivarna.

Rätten för medborgarna att få påverka och bestämma själva var en viktig grundbult i den borgerliga politiken.

– Stat och kommun ska lägga sig i den enskilda individens liv så litet som möjligt, säger Gerd Broberg Bernström.

– Medan vi satte individen i centrum, så värnade socialdemokraterna alltid kollektivet, och de gynnade gärna sina ”egna” organisationer framför privata alternativ och andra organisationer. Vi var oerhört noga med att behandla alla lika. Det ska inte spela någon roll i den kommu-

nala handläggningen om den sökande är HSB, ABF, Riksbyggen eller en privat eller fristående organisation, säger Gerd.

En annan målsättning var att minska det byråkratiska krånglet i kommunen. Under de tre borgerligt styrda åren gjordes mycket för att krögare och affärsidkare lättare skulle kunna förverkliga sina idéer, Landskrona fick en rad uteserveringar, krogsvängen blomstrade och karnevalen drog folk till stan. Gerd är förmodligen det enda svenska kommunalråd som iförd bastkjol och kubb dansat samba genom innerstan i täten för det sambatåg som under en rad år lockade massor av åskådare till Landskrona.

Gerd Broberg hade bra kontakt med de andra partierna i fullmäktige.

– Det är viktigt att skilja på sak och person, säger Gerd.

– Det är viktigt att respektera andras åsikter samtidigt som man står upp för sin egen linje. Som politiker i beslutande ställning måste man sätta sig på den enskildes stol och försöka sätta sig in i hans eller hennes situation, och man måste försöka förklara varför ett visst beslut tagits eller varför ett ärende måste hanteras på ett visst sätt.

Valet 1994 gick inte de borgerligas väg, och socialdemokraterna tog tillbaka makten och kommunalrådsposterna utan att få egen majoritet. I det läget lämnade Gerd Broberg Bernström politiken.

– Jag fick känna på politikens baksida, när en falang inom moderaterna bestämde sig för att jag skulle bort.

– Jag tror att jag var stark, målinriktad och mycket ärlig i mitt politiska arbete. Jag tål inte när man inte står för sina ord och sina beslut. Kanske var jag för stark. Jag fick kritik för att jag syntes för mycket i media, och visst har jag varit stridbar. Jag har inte duckat, och jag har inte sett att jag som kvinna skulle vara sämre än männen. Jag har själv sett till person, inte till titel eller funktion.

Det ovärderliga i att ha en mentor som Brita Hejll har Gerd i många sammanhang kommit tillbaka till.

– Man behöver ha någon att diskutera med, bolla frågor och förslag med, någon som man alltid kan tala med. Brita trodde på mig, och hon öppnade många dörrar både till organisationer och personer. Jag kom från Ångermanland långt norrut och hade inget eget nätverk i Skåne. För mig var det en fantastisk hjälp att ha en mentor som Brita.